

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Από το βιβλίο στο e-book»

Συγγραφή: ΕΛΕΝΗ ΞΥΛΑ

Εφαρμογή: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΟΥΒΑΛΤΖΙΔΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Από το βιβλίο στο e-book ...

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τσουβαλτζίδου

Δημιουργία σεναρίου

Ελένη Ξυλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

4^ο Γυμνάσιο Κερατσινίου

Χρονολογία

Από 2-12-2014 έως 19-12-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

3^η ενότητα: Ταξίδι στον κόσμο της φύσης, Είδη Κειμένων: περιγραφικά, αφηγηματικά, κείμενα όπου υπάρχουν επιχειρήματα.

9^η ενότητα: Η μαγεία της Γνώσης, Συνταγματικός άξονας/ Παραδειγματικός άξονας/

Μετασχηματισμός κειμένων/Μεταφορική χρήση της γλώσσας.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

11 ώρες

Χώρος

I. Φυσικοί Χώροι εντός σχολείου: Αίθουσα διδασκαλίας με διαδραστικό πίνακα, σχολική βιβλιοθήκη.

II. Εικονικός χώρος: wiki.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εφαρμογή του σεναρίου είχε ως προϋπόθεση τη διαθεματική διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Λογοτεχνίας καθώς και την εξοικείωση εκπαιδευτικού και μαθητών με ομαδοσυνεργατικές πρακτικές οργάνωσης της διδασκαλίας. Προϋπέθεσε λοιπόν, εκ μέρους όλων, διάθεση απεμπλοκής από τη συνήθη πρακτική της μετωπικής διδασκαλίας και συνεχή ενεργητική συμμετοχή και αλληλεπίδραση προκειμένου να προκύψουν διδακτικά γεγονότα. Ακόμα χρειάστηκε την εξοικείωση των εμπλεκόμενων με τη χρήση επεξεργαστή κειμένου, προγράμματος παρουσίασης, εργαλείων web και της συνεργατικής διαδικτυακής πλατφόρμας Pworks. Για την άρτια υλοποίηση της παρούσας εφαρμογής απαιτήθηκε επίσης η διάθεση ενός φορητού Η/Υ με εφαρμογές γραφείου και δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, ανά τέσσερις μαθητές και ενός επιπλέον Η/Υ για τον διδάσκοντα καθώς και η κατάλληλη διαμόρφωση της σχολικής αίθουσας κυρίως ως προς τη διάταξη των θρανίων και της έδρας. Τέλος, χρησιμοποιήθηκε αίθουσα με διαδραστικό πίνακα τόσο για την παρουσίαση της διαδικασίας και των στόχων της διδασκαλίας στην πρώτη φάση από τον διδάσκοντα όσο και αυτή των επιμέρους παραδοτέων από τις ομάδες των μαθητών και την αξιολόγησή τους από την ολομέλεια.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελένη Ξυλά, Από το βιβλίο στο e-book..., Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά οι μαθητές-μαθήτριες ενθαρρύνθηκαν να εκφραστούν προφορικά και να συζητήσουν τη σχέση τους με τις «ιστορίες», είτε ως αναγνώστες ή/ και ακροατές είτε ως θεατές κινηματογραφικών μεταφορών κειμένων λογοτεχνίας. Στη συνέχεια παρακολούθησαν μια «βουβή» ταινία κινουμένων σχεδίων και συνδιαμόρφωσαν ένα αφηγηματικό κείμενο που θα μπορούσε να είναι το «σενάριό» της. Άσκησαν έτσι την παρατηρητικότητα τους και δοκίμασαν ποικιλία εκδοχών στη νοηματοδότηση κειμένων. Ακολούθως, με τη βοήθεια των φύλλων εργασίας και τη χρήση κατάλληλων εφαρμογών, αποδόμησαν κείμενα διαφορετικών τύπων, επενέβησαν στο συνταγματικό και παραδειγματικό άξονα φράσεων και πειραματίστηκαν στην πολυτροπικότητα με τρόπο παιγνιώδη. Παράλληλα παρήγαγαν ψηφιακές παρουσιάσεις και, αφού αντάλλαξαν προσωπικές εμπειρίες ανάγνωσης, διαμόρφωσαν σε κατάλληλα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα συνεργατικά κείμενα. Σε εργασία για το σπίτι διέτρεξαν διαδικτυακές σελίδες με ποίηση και δημιούργησαν μια θεματική συλλογή ποιημάτων και την ανήρτησαν στο wiki του μαθήματος. Ολοκλήρωσαν το σενάριο στην τάξη, αφού «διάβασαν» δημιουργικά τις συνυποδηλώσεις της γλώσσας, συνδυάζοντας ετερόκλητα ποιητικά σπαράγματα κάτω από ένα δικό τους, πρωτότυπο τίτλο.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η εφαρμογή υλοποιήθηκε εντός των πλαισίων που όρισε η συντάκτρια του σεναρίου. Αξιοποίησε στοιχεία της στρουκτουραλιστικής σημειωτικής ανάλυσης και κινήθηκε στους άξονες της εμπλαισιωμένης ή εγκαθιδρυμένης μάθησης. Ενθάρρυνε τη συνεργατική μάθηση και οδήγησε τους μαθητές να αναλύσουν πληροφορίες, να σχεδιάσουν τις κινήσεις τους, να συνεπεξεργαστούν διαφορετικών τύπων κείμενα, και να παραγάγουν τελικά προϊόντα ως αποτελέσματα ομαδικών αλλά και προσωπικών στρατηγικών μάθησης και επικοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην παραγωγή λόγου ως μια διαμορφωτική της αντίληψής μας για τον κόσμο διαδικασία. Κινήθηκε τέλος, και στις τέσσερις πλευρές του ρόμβου της γλωσσικής εκπαίδευσης, αφού επιδίωξε την κατάκτηση γνώσεων για τον κόσμο, γνώσεων για τη γλώσσα και ποικιλίας γραμματισμών μέσω διδακτικών πρακτικών που προωθούν την αυτενέργεια, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα και συμβάλλουν στη δημιουργία κριτικά σκεπτόμενων και επικοινωνιακά αποτελεσματικών εγγράμματων ταυτοτήτων (Κουτσογιάννης 2012).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιχείρησαν αλλεπάλληλες αλλαγές σε δοσμένα αλλά και πρωτότυπα κείμενα στην προσπάθειά τους να:

- αποδώσουν το δικό τους νόημα·
- οικοδομήσουν τη γνώση με διαφορετικό τρόπο·
- τιθασεύσουν τον σύνθετο χαρακτήρα της διαδικασίας της γραφής-έκφρασης.

Επίσης ενθαρρύνθηκαν:

- να προσδιορίσουν τη σχέση τους με το βιβλίο·

- να σταθούν απέναντι στη λογοτεχνική παραγωγή με διάθεση παιγνιώδη·
- να αντιμετωπίσουν την ανάγνωση κειμένων λογοτεχνίας ως μια ενεργητική διαδικασία ψυχαγωγίας·
- να σκεφθούν την ποίηση ως μέσο διερεύνησης και αντίληψης του κόσμου·
- να συμμετέχουν στη διαμόρφωση των περιεχομένων της διδασκαλίας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιχείρησαν και σε μεγάλο βαθμό κατάφεραν να:

- αντιληφθούν την ευελιξία της ελληνικής γλώσσας, με τον συνδυασμό συνταγμάτων και τη μετακίνηση λεκτικών συνόλων, οριζόντια, μέσα στην πρόταση·
- διαχειριστούν την οικονομία της γλώσσας με την αντικατάσταση λεκτικών μονάδων στον κάθετο άξονα·
- κατανοήσουν το λεξιλόγιο μιας ποικιλίας κειμένων με θέματα που τους ενδιαφέρουν, κατάλληλα για την ηλικία τους·
- αντιληφθούν τη σημασία των λέξεων ανάλογα με τα συμφραζόμενα·
- ολοκληρώσουν τον μετασχηματισμό ενός απλού κειμένου σε διαφορετικό είδος λόγου.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές/-τριες:

- πειραματίστηκαν στον συνδυασμό των συνταγμάτων στην πρόταση·
- δοκίμασαν τα όρια των συνδυασμών, ώστε να δίνουν νόημα αποδεκτό·
- μετακίνησαν λεκτικά σύνολα και πρόσεξαν τις σημασιολογικές διαφορές που προέκυψαν·
- διέκριναν διαφορετικούς τύπους περιγραφικών και αφηγηματικών κειμένων·

- παρήγαγαν αφηγηματικό κείμενο μετασχηματίζοντας τον κινηματογραφικό λόγο κινουμένων σχεδίων·
- παρήγαγαν διαφορετικών τύπων κείμενα με συγκεκριμένο στόχο.

Νέος γραμματισμός

Οι μαθητές/τριες:

- αναζήτησαν και αξιοποίησαν ποικιλία ψηφιακών πόρων του διαδικτύου και αντιλήφθηκαν διαφορετικές χρήσεις του μέσου από αυτές με τις οποίες έρχονται συνήθως σε επαφή·
- εξερεύνησαν και χρησιμοποίησαν τις δυνατότητες του επεξεργαστή κειμένου κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων παρέμβασης στον υποδειγματικό και συνταγματικό άξονα διαφόρων στίχων ποιητικού λόγου·
- πειραματίστηκαν με την παραγωγή πολυτροπικού κειμένου σε περιβάλλοντα ψηφιακής παρουσίασης·
- εξοικειώθηκαν με τη χρήση της διαδικτυακής πλατφόρμας <http://www.pbworks.com> μέσω της οποίας παρήγαγαν συνεργατικά κείμενα, παρουσίασαν και αξιολόγησαν τις εργασίες τους.

Κριτικός γραμματισμός

Οι μαθητές/-τριες

- μέσω της χρήσης του συνεργατικού ηλεκτρονικού περιβάλλοντος <http://www.pbworks.com> αντιλήφθηκαν τους περιορισμούς και τις συμβάσεις του μέσου. Για παράδειγμα τον περιορισμό στον όγκο των δεδομένων που θα ήθελαν να ανεβάσουν ή τους περιορισμούς που προέρχονται από το γεγονός ότι δεν μπορούν περισσότεροι από ένας χρήστες να επεμβαίνουν ταυτόχρονα σε ένα ψηφιακό πόρο της πλατφόρμας·
- μέσω της αναζήτησης που πραγματοποίησαν για ελεύθερης πρόσβασης ψηφιοποιημένα βιβλία λογοτεχνίας αντιλήφθηκαν τον περιορισμένο αριθμό τους και συζήτησαν τους λόγους για τους οποίους αυτό συμβαίνει·

- μέσω των ψηφιακών περιβαλλόντων παραγωγής λόγου πειραματίστηκαν με τις νέες κειμενικές πρακτικές και ευαισθητοποιήθηκαν γύρω από το πώς η γλώσσα δομεί κοινωνικές σχέσεις και αναπαράγει ή αποδομεί τα στερεότυπα·
- κοίταζαν κάτω από την επιφάνεια των κειμένων και αναρωτήθηκαν γιατί συμβαίνει κάτι, ποιος είναι ο σκοπός του και δοκίμασαν εναλλακτικούς τρόπους έκφρασης συμπεριλαμβανομένης και της πολυτροπικότητας σε πραγματικές περιστάσεις επικοινωνίας όπου γεφυρώθηκε ο σχολικός με τον εξωσχολικό χώρο και χρόνο·
- δόθηκε η δυνατότητα σε διδάσκοντες και διδασκόμενους να συνδιαμορφώσουν τα περιεχόμενα της μάθησης σε πλαίσιο διαθεματικό, ενώ ταυτόχρονα έγινε δυνατή η συνεργατική μάθηση αλλά και η εξατομικευμένη διδασκαλία κατά την οποία μάλιστα οι ρόλοι εναλλάσσονταν καθώς οι ίδιοι οι μαθητές λειτουργούσαν καθοδηγητικά προς τους συμμαθητές τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία του σεναρίου αποτέλεσαν τα περιεχόμενα και οι δραστηριότητες της 9^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου με τίτλο «Η μαγεία της Γνώσης». Η παρούσα εφαρμογή υλοποιήθηκε λίγο πριν τις διακοπές των Χριστουγέννων και ενώ είχε σχεδόν ολοκληρωθεί η διδασκαλία της 3^{ης} ενότητας του παραπάνω εγχειριδίου με αντικείμενο τα κειμενικά είδη (αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία). Έτσι η β΄ εφαρμογή του σεναρίου της κυρίας Ξυλά Ελένης χρησιμοποιήθηκε ώστε να εμπεδωθούν τα περιεχόμενα της διδαχθείσας 3^{ης} ενότητας (είδη κειμένων: αφήγηση-περιγραφή-κείμενα με επιχειρήματα), να διδαχθεί

με τον προτεινόμενο τρόπο η νέα ενότητα (9 Α, Β, Γ, Δ, Ε) αλλά και να δοθεί ένα επιπλέον κίνητρο στους μαθητές για την κριτική ανάγνωση ενός λογοτεχνικού βιβλίου κατά τη διάρκεια των διακοπών των Χριστουγέννων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Συμβατότητα με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ.:

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση βρίσκεται σε συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ. Ειδικότερα, εξυπηρετεί τις αρχές και τους στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών, γιατί το παιδί:

- παρατηρεί την αντικατάσταση λεκτικών μονάδων με την ίδια λειτουργία. Παρατηρεί, για παράδειγμα, την αντικατάσταση του υποκειμένου ή του αντικειμένου με αντωνυμία ή με μια πρόταση·
- παρατηρεί και ασκείται στην αντικατάσταση λεκτικών μονάδων με άλλες που έχουν διαφορετική σημασία, με αντίστοιχες αλλαγές στο νόημα του εκφωνήματος κάθε φορά·
- ασκείται στην κατανόηση του λεξιλογίου κειμένων από διάφορα είδη λόγου που διαβάσει. Αν αμφιβάλει για τη σημασία ορισμένων λέξεων, προσπαθεί να αντιληφθεί το νόημά τους από τα συμφραζόμενα·
- αλλάζει τις παραμέτρους της επικοινωνίας, ώστε να προκύψει διαφορετικό είδος λόγου, μολονότι το θέμα παραμένει το ίδιο.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η συγκεκριμένη ενότητα της γλωσσικής διδασκαλίας απαιτεί την κατανόηση της ευελιξίας της ελληνικής γλώσσας με εξάσκηση στην οριζόντια ή κάθετη μετακίνηση λέξεων ή λεκτικών συνόλων. Η γραφή με χαρτί και μολύβι είναι περισσότερο στατική και δεν ενισχύει τον «παιγνιώδη χαρακτήρα» της αναδιάρθρωσης της δομής των λεκτικών συνόλων, ενώ η ηλεκτρονική γραφή ευνοεί τον πειραματισμό και αναδεικνύει την ευελιξία και τη ρευστότητα της γλώσσας, που είναι ένας από τους σημαντικούς στόχους που θέτει η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα. Η ευκολία των

διορθώσεων που παρέχει η ηλεκτρονική γραφή έχει θεωρηθεί απελευθερωτική για τον μαθητή, τον απαλλάσσει από τον φόβο του λάθους και τον παροτρύνει να ασχοληθεί περισσότερο με την ουσία του γραπτού του, να το επανεξετάσει και να κάνει διορθώσεις μόνο στα σημεία που θα κρίνει, χωρίς να σβήσει ό,τι σωστό έχει γραφτεί.

Παράλληλα η χρήση του διαδικτύου για την αναζήτηση πόρων για τη συγγραφή ή/και εικονογράφησης πρωτότυπων μαθητικών κειμένων αλλά και η χρήση του ψηφιακού χώρου και των δυνατοτήτων του, τόσο στη συνεργατική γραφή όσο και στην επικοινωνία των παραγομένων προϊόντων, αποτέλεσε την προστιθέμενη αξία της διδασκαλίας της παρούσας ενότητας με ΤΠΕ.

Τέλος, σημαντική ήταν η σχετική ενημέρωση καθώς και η εμπειρία από τη χρήση των σύγχρονων ψηφιακών πόρων της ανάγνωσης, αφού είναι αυτή που αποκαλύπτει τις νέες τάσεις και εγείρει νέους προβληματισμούς γύρω από τη σχέση μας με τη γνώση και την επίγνωση του κόσμου, περιεχόμενα επίσης της 9^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου.

Κείμενα

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου:

- Γ. Ρίτσος, «Πρωινό Άστρο»

Τραγούδια

- «[Πρωινό Άστρο](#)» («Σ' ένα μαξιλαράκι φεγγαράκι») από τον δίσκο *Πρωινό Άστρο*, ερμηνεία: Β. Παπακωνσταντίνου, μουσική: Σάκης Τσιλίκης, ποίηση: Γιάννης Ρίτσος, εκδόσεις Παρουσία, 2009.
- «[Μικρός Πρίγκιπας](#)» από τον δίσκο *Ο κήπος των ευχών*, στίχοι: Παρασκευάς Καρασούλος, μουσική-ερμηνεία: Μάριος Φραγκούλης, Sony Music, 2005.

Κείμενα από το σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας Α΄ Γυμνασίου

- Κείμενο 1 σελ. 138: «Πέντε ρήματα για το Βιβλίο», Κώστας Ακρίβος, περ. της ΕΝΕΒΕ, τεύχος 1, 2002.

- Κείμενο 5 (σελ. 144): «Μ' ένα βιβλίο (ακόμα) ξεχνιέμαι ...», περ. «ΒΗΜΑgazino» εφημ. *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 2003.

Κείμενα από το διαδίκτυο

- Λήμμα «Ηλεκτρονικό Βιβλίο» στο http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%97%CE%BB%CE%B5%CE%BA%CF%84%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%B2%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%BF (τελευταία προσπέλαση: 3/1/2015)
- Άρθρο από το Αθηναϊκό Πρακτορείο στο <http://kathigitis.org/to-PROTO-VIVLIOU-KANI-TON-ANAGNOSTI-NA-ZI-OSA-DIAVAZI/> (τελευταία προσπέλαση: 3/1/2015)

Ταινία κινουμένων σχεδίων

- «The Fantastic Flying Books of Mr Morris Lessmore» βασισμένο στο ομώνυμο βιβλίο του William Joyce στο <http://www.youtube.com/watch?v=VljJIQuPDSE> (τελευταία προσπέλαση 3/1/2015)

Βίντεο

- [Ritsos proino astro](#) (μαθητικό βίντεο), οπτικοποίηση σε καλλιγράφημα αποσπάσματος από το «Πρωινό Άστρο», από το Γυμνάσιο-Λύκειο Χρυσοβίτσας Ιωαννίνων. Μουσική υπόκρουση: «Μέσα από σένα» από τον δίσκο *Το αστέρι και η ευχή*, μουσική: Ευανθία Ρεμπούτσικα, Warner, 1998.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α Φάση Διδασκαλίας: Ενημέρωση – Οργάνωση των ομάδων – Αφόρμηση

1η διδακτική ώρα

Στο τμήμα στο οποίο εφαρμόστηκε το σενάριο είχαν ήδη γίνει κάποιες επιμέρους διδακτικές παρεμβάσεις ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Τότε οι ομάδες ήταν διμελείς και στη συνέχεια τετραμελείς και ουσιαστικά τυχαίες, εφόσον ακολούθησαν τη φυσική διάταξη των

μαθητών στην αίθουσα διδασκαλίας. Στο νέο εγχείρημα εφαρμογής του σεναρίου στη Νεοελληνική Γλώσσα επελέγη οι ομάδες μας να είναι τετραμελείς και προδιαμορφωμένες από τη διδάσκουσα. Το βασικό κριτήριο σε αυτή την επιλογή υπήρξε η εξοικείωση ενός τουλάχιστον ενός μέλους της ομάδας με τη χρήση ΤΠΕ. Η διδάσκουσα ανακοίνωσε τη σύνθεση κάθε μιας από τις πέντε ομάδες, εξήγησε τους όρους και τις προϋποθέσεις της συνεργασίας και κάλεσε τους μαθητές να διαμορφώσουν έτσι τον χώρο της τάξης τους, ώστε να εξυπηρετείται η εργασία τους γύρω από έναν φορητό υπολογιστή ο οποίος τους είχε διατεθεί. Τα μέλη της ομάδας αποφάσισαν για τον χειριστή του Η/Υ και έδωσαν ένα όνομα στην τετράδα τους, ενώ η διδάσκουσα κάλεσε τους μαθητές να ανοίξουν τους υπολογιστές τους, να ελέγξουν τη σύνδεσή τους στο διαδίκτυο και να εντοπίσουν στην επιφάνεια εργασίας τον «φάκελο του μαθητή» ο οποίος είχε οργανωθεί και τοποθετηθεί ήδη εκεί από τη διδάσκουσα. Διατρέχοντας μαζί με τους μαθητές τα περιεχόμενα του Φακέλου τους στον διαδραστικό πίνακα, η διδάσκουσα σκιαγράφησε την πορεία της διδασκαλίας.

Σε αυτό το πλαίσιο παρουσιάστηκε σύντομα το θέμα και οι δραστηριότητες των φύλλων εργασίας και οι μαθητές/-τριες ενημερώθηκαν για τη χρήση εφαρμογών που θα έκαναν το μάθημα πιο ευχάριστο και κυρίως θα τους έδινε τη δυνατότητα να εκφράσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους συνδιαμορφώνοντας τα περιεχόμενα της διδασκαλίας. Παρουσιάστηκαν μάλιστα κάποια συννεφώλεξα και διάφορες εικόνες από το διαδίκτυο σχετικά με τη φιλαναγνωσία ως δείγματα δραστηριοτήτων, ώστε να διεγερθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/-τριών και να επιχειρήσουν στη συνέχεια οι ίδιοι παρόμοιες παρεμβάσεις. Σε κάθε τετραμελή ομάδα μοιράστηκαν επίσης από δύο τυπωμένα αντίτυπα του φύλλου εργασίας «Σας αρέσουν οι ιστορίες;» και ξεκινήσαμε με τα βήματα αφόρμησης που αυτό όριζε. Τα παιδιά αφού συζήτησαν τη σχέση τους με το βιβλίο την εικονογράφησαν ως εξής:

Οι αρχικές πάντως παρατηρήσεις της διδάσκουσας ήταν ότι τα παιδιά ξεκίνησαν την εφαρμογή εκφράζοντας την αντίληψή τους για το τι είναι το λογοτεχνικό βιβλίο με τρόπο στερεοτυπικό. Για παράδειγμα στην ερώτηση *με τι θα παρομοιάζατε το βιβλίο* απάντησαν όλες οι ομάδες με μια «πηγή γνώσης». Δυσκολεύτηκαν δηλαδή αρχικά να απαγκιστρωθούν από τη σιγουριά της έτοιμης απάντησης και να ανοιχτούν στην έκφραση των προσωπικών τους εμπειριών. Η διδάσκουσα προσπάθησε να τους προτρέψει σε περισσότερο ευφάνταστες παρομοιώσεις και να αλλάξει το κλίμα. Αφού παρουσιάστηκαν ως ερεθίσματα κι άλλες εικόνες όπως οι παρακάτω, τα παιδιά εκφράστηκαν πιο ελεύθερα σε προφορικό λόγο και αντάλλαξαν προσωπικές εμπειρίες ανάγνωσης που θα τους χρησίμευαν στις δραστηριότητες του κυρίως σώματος του α' φύλλου εργασίας.

Β' Φάση Διδασκαλίας: Εργασία σε ομάδες

2^η-3^η διδακτική ώρα: [Φύλλο εργασίας 1](#) «Σας αρέσουν οι ιστορίες;»

Οι μαθητές/-τριες κλήθηκαν να εκφραστούν προφορικά με άξονα στις προσωπικές τους εμπειρίες από τις κινηματογραφικές μεταφορές λογοτεχνικών βιβλίων και αμέσως μετά παρακολούθησαν την ταινία μικρού μήκους «The Fantastic Flying Books of Mr Morris Lessmore». Η ταινία προβλήθηκε στο διαδραστικό πίνακα ενώ υπήρχε και κατεβασμένη στο «Φάκελο Μαθητή» που είχε η κάθε ομάδα στον Η/Υ της. Στη συνέχεια οι μαθητές κλήθηκαν να σκεφτούν γύρω από τον ήρωα, το πρόβλημα που αντιμετώπισε και την έκβαση της ιστορίας, όπως αυτή δόθηκε με τη βοήθεια κινούμενης εικόνας και μουσικής χωρίς λόγια. Αξιοποιώντας τις γνώσεις τους από την 3^η ενότητα της Νεοελληνικής Γλώσσας (αφήγηση-περιγραφή) οι μαθητές/-τριες στη συνέχεια ξαναείδαν πλέον στον Η/Υ της ομάδας τους την ταινία διάρκειας 15 περίπου λεπτών και αφηγήθηκαν την ιστορία σε ένα συνεργατικό κείμενο. Ειδικότερα, κάθε ομάδα κλήθηκε να ξαναπαρακολουθήσει ένα συγκεκριμένο τμήμα της ταινίας για το οποίο της ανατέθηκε να παραγάγει το αντίστοιχο αφηγηματικό κομμάτι του τελικού συνεργατικού κειμένου. Κατά τη διάρκεια της εργασίας των ομάδων η διδάσκουσα κινείτο ανάμεσα στις ομάδες παρακολουθώντας και επεμβαίνοντας όπου υπήρχε ανάγκη και δίνοντας κλειδιά για την ανάγνωση της κινούμενης εικόνας και τη μεταφορά της σε αφηγηματικό λόγο. Στο τέλος της διαδικασίας αυτής οι ομάδες άρχισαν να παρουσιάζουν, με την ορισμένη εξαρχής σειρά, το κείμενό τους, ενώ οι υπόλοιποι συμμαθητές τους μπορούσαν να προτείνουν αλλαγές σε λέξεις ή εκφράσεις κλπ. Η διδάσκουσα ανέλαβε, με τη βοήθεια του δικού της υπολογιστή και για λόγους συντόμευσης της διαδικασίας, χρέη γραμματέως. Το κείμενο στο οποίο κατέληξε η ολομέλεια και παρουσιάστηκε στον διαδραστικό πίνακα ήταν το εξής:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μια φορά κι έναν καιρό σ' ένα κόκκινο ξενοδοχείο στην καρδιά της πόλης ζούσε ένας νεαρός συγγραφέας. Ο εκδότης του τού είχε ζητήσει να γράψει ένα βιβλίο για παιδιά, δυσκολευόταν όμως να βρει την έμπνευση που θα γέμιζε τις σελίδες του. Γύρω του στοίβες τα βιβλία άλλων συγγραφέων. Κι ο ίδιος, καθισμένος ώρα πολλή, στο μπαλκόνι του έγγραφε αργά αναζητώντας μια καλή ιδέα. Τίποτε όμως δεν του ερχόταν! Έγραφε κι αμέσως έσβηνε, κοιτούσε γύρω σαν να γύρευε μια ιδέα δυνατή σαν τον άνεμο, ικανή να παρασύρει τον ήρωα του βιβλίου του στην περιπέτεια που τόσο αγαπούν τα παιδιά.

Ξαφνικά ξεσπά ένας ανεμοστρόβιλος και όχι από λέξεις, που παρασύρει τα πάντα στο πέρασμά του, σπίτια, ποδήλατα, ανθρώπους, βιβλία... Και να που κι ο ίδιος ο συγγραφέας μας παρασύρεται από τον άνεμο μαζί με το αρχινισμένο του βιβλίο. Μέσα σε λίγο διάστημα όλα χάνονται οι άνθρωποι, τα σπίτια.... Τα έργα των ανθρώπων στροβιλίζονται και τσακίζονται στο χώμα. Ο συγγραφέας μας προσπαθεί να σωθεί και να σώσει και το χειρόγραφο του για το οποίο περίμενε μεγάλη αμοιβή. Όμως φαίνεται ότι δεν ήταν γραφτό να γραφτεί το βιβλίο. «Άλλωστε η συγγραφή ενός βιβλίου απαιτεί έμπνευση, φαντασία, ελευθερία. Κι αυτός ο εκδότης τον πίεζε πολύ» σκέφτηκε. Ήθελε απ' αυτόν κάτι συγκεκριμένο για να μπορέσει να πουλήσει εύκολα! «Μήπως γι' αυτό να ήρθε ο ανεμοστρόβιλος; Για να πάρει μαζί του τις λιγοστές άψυχες λέξεις;»

Όταν ο άνεμος κόπασε, η πόλη είχε μετατραπεί σε ερείπια! Κανένα χρώμα, το τοπίο γκρι, χωρίς ζωή. Ο ήρωας κυκλοφορεί στη ρημαγμένη πόλη. Οι δρόμοι έχουν καλυφθεί από τις σελίδες όλων των βιβλίων που γράφτηκαν καθ' υπαγόρευση των εκδοτών. Τι μεγάλη απώλεια για τους εμπόρους βιβλίων! Κι όμως ο δικός μας συγγραφέας στην περιπλάνησή του με το άγραφο βιβλίο στα χέρια του έχει μian απίστευτη τύχη. Για μια στιγμή κοιτάζει τον ουρανό και βλέπει μια όμορφη, χαμογελαστή κοπέλα να πετάει με τα δικά της βιβλία. Και τελείως αναπάντεχα μπροστά στον έκπληκτο συγγραφέα εμφανίζεται μια πόλη όμορφη και πολύχρωμη. Η Πόλη της Χαράς, της Ομορφιάς, της Ελπίδας, της Γνώσης, της Ανάγνωσης μπορεί να γίνει δική του! Αρκεί να πηδήξει το φράχτη. Και να, ένα βιβλίο, ένα ζωντανό βιβλίο του δείχνει το δρόμο, του δείχνει τον τρόπο. Τον οδηγεί σε μια όμορφη έπαυλη. Οι ένοικοί της είναι βιβλία. Πολλά βιβλία, μικρά, μεγάλα, ογκώδη, λεπτά, χαρτόδετα, δερματόδετα, παλιά βιβλία, καινούρια βιβλία, όλο βιβλία. Ο συγγραφέας μας κοιτάζει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γύρω του με έκπληξη αλλά και περιέργεια, σεβασμό και δέος. Περιηγείται στο βιβλιόσπιτο και μονολογεί: «Α! ναι, αυτό είναι σπίτι για μένα! Σπίτι που δίνει τροφή στη φαντασία, στην έμπνευση, στη γνώση. Θα μείνω εδώ για πάντα. Θα διαβάζω και θα γράφω για μένα και για να φτιάξω κι άλλους φίλους για τους κατοίκους του σπιτιού. Μα τι χαρά απερίγραπτη! Τόσα όμορφα βιβλία. Και πόσο φιλόξενα! Τι υποδοχή: χορός, μουσική, κέφι, χαρά «Ναι θα μείνω για πάντα μαζί σας!» Χάρηκαν τα βιβλία, όλα τα βιβλία. Αν δεν υπάρχει κάποιος να τα αγαπήσει, να τα φροντίσει να τα διαβάσει πώς να ζήσουν κι αυτά; Μέρα με την ημέρα ο συγγραφέας μας δένεται με τα βιβλία: Τα φροντίζει, τα περιποιείται κι αυτά του το ανταποδίδουν.... «Τι να κάνει τώρα ο εκδότης μου; Μπορεί και να χάθηκε εκείνη τη φοβερή μέρα. Ποιος νοιάζεται; Μια μέρα, σκέφτεται, θα γίνω καλός συγγραφέας. Κάποιοι θα πετάξουν με τα βιβλία μου. Θα γράψω κι εγώ ιπτάμενα βιβλία σαν αυτά εδώ μέσα.»

Ο καιρός περνά και μια μέρα ο ήρωάς μας χρειάζεται να αντιμετωπίσει ένα κρίσιμο περιστατικό: Ένα παλιό βιβλίο πέφτει από το ράφι και σχίζεται «Πρέπει οπωσδήποτε να το σώσω» σκέφτεται. Καρδιογράφος, νυστέρι, σελοτέιπ ...Μα γιατί δε ζωντανεύει; Μα βέβαια τα βιβλία δε χρειάζονται ιατρική περίθαλψη, έχουν ανάγκη από ανάγνωση με την καρδιά και το μυαλό ανοιχτά «Στ' αλήθεια το είχα λησμονήσει!» Ο συγγραφέας μας βούτηξε μέσα στις κιτρινωμένες σελίδες, τις μύρισε, τις αφουγκράστηκε, άκουσε κάθε ψίθυρο, έζησε μία μία λέξη, καθέ μικρό ή μεγαλύτερο γραμματάκι ξεχωριστά. Τι υπέροχη αίσθηση, τι πλούσια ζωή, τι ανέλπιστα αποκάλυψη! Αυτό είναι είπε. Θα δανείζω βιβλία στον κόσμο. Θα ανοίξω το βιβλιόσπιτο στους κατοίκους της περιοχής. Σε μικρούς και μεγάλους, σε νέους και γέρους. Όλοι θα πετάξουν με τους φίλους μου.

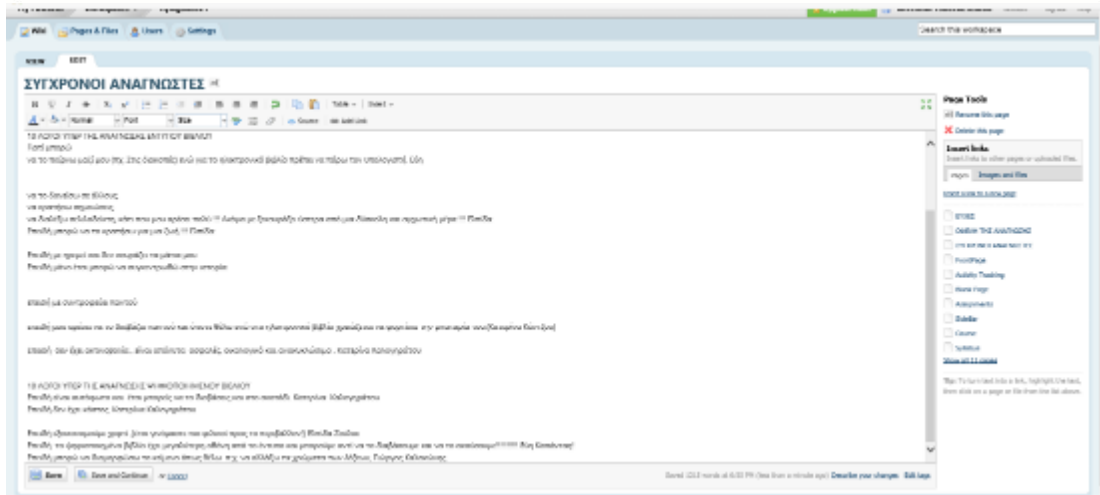
Ο ήρωάς μας πέτυχε μια μεγάλη νίκη! Και τώρα πια μπορούσε να γράφει. Να γράφει πραγματικά! Για ό,τι επιθυμούσε, για ό,τι τον μάγευε, για ό,τι άξιζε, για ό,τι ήταν όμορφο, για κείνον και για όσους δε φοβούνται να ταξιδέψουν μαζί με τα βιβλία. Τώρα ήταν έτοιμος! Είχε δική του φωνή, μπορούσε να γράφει. Και έγραψε και έγραψε, και έκανε το βιβλίο αγαπητό και προσιτό σε όλους. Σε βαθιά γεράματα είναι πια έτοιμος να φύγει, έχει αφήσει πίσω του το έργο του. Ένα νεαρό κορίτσι παίρνει τη σκυτάλη κι εκείνος παίρνει τη θέση του στην πινακοθήκη των ευεργετών του βιβλιόσπιτου. (Σημείωση: το ασύνδετο σχήμα αξιοποιήθηκε για να ενσωματώσει στο τελικό κείμενο τις διαφορετικές προτάσεις των παιδιών)

Οι μαθητές/-τριες συνειδητοποίησαν πως η παραγωγή γραπτού λόγου είναι μια δυναμική διαδικασία που απαιτεί αξιοποίηση κάθε γνωστικού πόρου και συγχρόνως έκαναν διάφορες σκέψεις γύρω από τη συγγραφή βιβλίων αλλά και την ανάγνωσή τους. Ακολούθως οπτικοποίησαν το κείμενό τους γύρω από τα οφέλη της ανάγνωσης σε ένα συννεφέλεξο.

Το τελευταίο μέρος αυτού του φύλλου εργασίας ολοκληρώθηκε καθώς οι μαθητές/-τριες με αφορμή τρία σχετικά με το θέμα περιγραφικά κείμενα (αντικειμενική και υποκειμενική περιγραφή) κλήθηκαν να παρουσιάσουν τις προσωπικές τους προτιμήσεις: Έντυπο ή Ψηφιοποιημένο Βιβλίο. Για το σπίτι δόθηκαν εναλλακτικές εργασίες με σκοπό την απόκτηση εμπειρίας στην ψηφιακή ανάγνωση αλλά και στην αναζήτηση δωρεάν ψηφιοποιημένων βιβλίων. Έτσι οι μαθητές κατέληξαν στη δημιουργία μιας σελίδας στο wiki όπου ο καθένας συμπλήρωνε μια λίστα με ενδεικτικά δέκα λόγους για τους οποίους προτείνεται η μία ή η άλλη μορφή ανάγνωσης βιβλίων.

Στη συνέχεια κάποιοι ανέλαβαν να διαμορφώσουν ένα αρχείο παρουσίασης αξιοποιώντας τα επιχειρήματα που είχαν διατυπωθεί στην παραπάνω «Σελίδα».

4^η διδακτική ώρα: Παρουσίαση Εργασιών α' φύλλου εργασίας και αξιολόγηση
 Κάθε ομάδα παρουσίασε στην ολομέλεια το σύνολο των εργασιών της που είχε ήδη αναρτήσει στο wiki του μαθήματος. Αξιοποιήθηκαν στοιχεία των διαλόγων των μαθητών/-τριών στη σελίδα συνεργασίας της πλατφόρμας και αναπτύχθηκε προφορικός λόγος επιχειρηματολογίας μεταξύ των ομάδων. Αξιολογήθηκε η διαδικασία και εκφράστηκαν τα ζητήματα που προέκυψαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εναλλακτικά προτεινόμενη εργασία για το σπίτι, για την οποία έπρεπε οι μαθητές να προσπελάσουν σελίδες γραμμένες στα αγγλικά ώστε να παρουσιάσουν το

περιεχόμενό τους στην τάξη, δεν επελέγη από κανέναν. Η γλώσσα, όπως ήταν αναμενόμενο, υπήρξε το εμπόδιο. Με αυτή την αφορμή η διδάσκουσα έθεσε έναν πρώτο προβληματισμό γύρω από το πώς επιλέγονται τα βιβλία που ψηφιοποιούνται και διατίθενται δωρεάν στο διαδίκτυο, ποια γλώσσα φαίνεται να βρίσκει έναν ακόμα τρόπο επιβολής. Παρουσιάστηκε, τέλος, σύντομα από τη διδάσκουσα η δυνατότητα μετάφρασης των σελίδων του διαδικτύου και οι μαθητές/-τριες έκαναν παρατηρήσεις σχετικά με τους περιορισμούς μιας τέτοια μετάφρασης. Καταλήξαμε ότι πρόκειται για μια λύση «ανάγκης» αμφίβολης τελικά χρησιμότητας. Τις επόμενες διδακτικές ώρες και με τη βοήθεια του β' φύλλου εργασίας οι μαθητές/-τριες αντιλήφθηκαν ό,τι αυτές οι μεταφράσεις στερούσαν από το πρωτότυπο κείμενο.

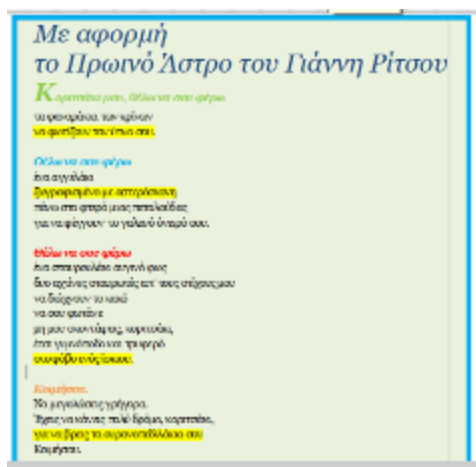
5^η - 6^η - 7^η διδακτική ώρα

Το δεύτερο δίωρο των εργασιών σε ομάδες ξεκίνησε με την παρουσίαση του [β' φύλλου εργασίας](#) με τίτλο «Μα, ποιος παίζει με την ποίηση;» από τη διδάσκουσα. Οι μαθητές/-τριες άκουσαν πολυτροπικές παρουσιάσεις του ποιήματος του Γιάννη Ρίτσου Πρωινό Άστρο στο <https://www.youtube.com/watch?v=MJ5mBQJN8Xs> και <https://www.youtube.com/watch?v=H4tgKnf50Wc> και στη συνέχεια ξεκίνησαν να δουλεύουν στο φύλλο εργασίας το οποίο τους είχε δοθεί ηλεκτρονικά και έντυπα. Ακολουθώντας τα επιμέρους οργανωμένα βήματα ιχνηλάτησαν στο χαρτί την ποιητική έμπνευση και διάβασαν το ποίημα χρησιμοποιώντας όλες τις αισθήσεις τους. Κατόρθωσαν να προσεγγίσουν τα κείμενα χρειάζεται να ανασύρουν προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες από πολλά διαφορετικά πεδία. Αποδόμησαν την υπερρεαλιστική εικόνα και άλλα σχήματα λόγου που χρησιμοποιεί το ποίημα για να επικοινωνήσει το μήνυμά του και να αμβλύνει την εικόνα του κόσμου. Έκαναν παρατηρήσεις στη γλώσσα και τη χρήση της ανάλογα με τη σχέση πομπού και δέκτη και το σκοπό για τον οποίο γράφεται ένα κείμενο.

Παράλληλα οι ομάδες είχαν ανοιχτό και εργάζονταν σε ένα αρχείο επεξεργασίας κειμένου με το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου που βρισκόταν αναρτημένο

στο «Φάκελο Μαθητή» στην επιφάνεια εργασίας του Η/Υ κάθε ομάδας. Χρωμάτισαν τον φόντο του ποιήματος, έπαιξαν με τις γραμματοσειρές και τα μεγέθη των γραμμμάτων ακόμα και με το σχήμα των στίχων. Στη συνέχεια και σύμφωνα με τις οδηγίες του φύλλου, πειραματίστηκαν αλλάζοντας αλλεπάλληλα τη σειρά των λέξεων και τις ίδιες τις λέξεις ή και ολόκληρους στίχους. Αρχικά υπήρξαν επιφυλακτικοί, στη συνέχεια μπήκαν στη διαδικασία δυναμικότερα. Ξεκίνησαν να επιχειρηματολογούν μεταξύ τους προκειμένου να καταλήξουν στη μια ή την άλλη επιλογή, καθώς έρχονταν σε επαφή τόσο με ζητήματα χρήσης της γλώσσας ακόμα και ομοιογένειας τους ύφους όσο και επιμέλειας (editing) του κειμένου τους. Συχνά χρειάστηκαν «τεχνικού τύπου» βοήθεια την οποία αναζήτησαν σε μέλη άλλων των ομάδων και τη διδάσκουσα.

Στο τέλος της διαδικασίας αυτής οι μαθητές/-τριες είχαν συνειδητοποιήσει τη ρευστότητα του ποιητικού λόγου, την πολυσημία των λέξεων και κυρίως την παραγωγή γραπτού κειμένου ως μια αέναη διαδικασία με ποικιλία στόχων και μέσων. Ως εργασία για το σπίτι δόθηκε η πολυτροπική απόδοση στίχων, ώστε να επανασηματοδοτηθεί το κείμενο με τη βοήθεια διαφορετικών κωδικών πέραν του γλωσσικού.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1ο στίχος <<Η χαρά δεν γράφεται με πράσινο>>

Η χαρά δεν γράφεται με
πράσινο.

2ο <<Η χαρά γράφεται με κόκκινο>>

Η χαρά γράφεται με κόκκινο

3ο <<Έχει που σμίγει η αγάπη της μητέρας>>

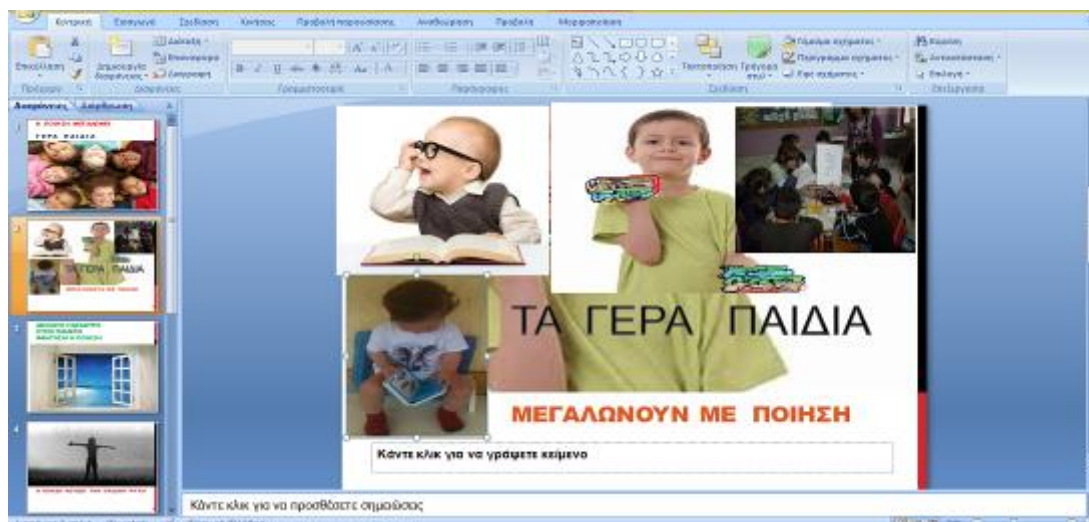

8^η - 9^η διδακτική ώρα

Το επόμενο δίωρο οι ομάδες εργάστηκαν στο [γ' φύλλο εργασίας](#) «Η ποίηση μεγαλώνει γερά παιδιά». Οι μαθητές/-τριες γνώρισαν και περιηγήθηκαν σε σελίδες μαθητικού ενδιαφέροντος όπως <http://dschool.edu.gr/> αλλά και σε σελίδες για παιδιά και εφήβους με δραστηριότητες γύρω από τη γλώσσα και τη λογοτεχνία όπως <http://www.bookbook.gr/>. Με οδηγό το φύλλο εργασίας τους επέλεξαν τη δραστηριότητα της αρεσκείας τους και δούλεψαν στα πλαίσια της επίλυσης προβλήματος. Αναζήτησαν ποιήματα με κοινό θεματικό άξονα τον οποίο διαμόρφωσαν σε τίτλο της αγαπημένης ποιητικής συλλογής της ομάδας τους και τον πρότειναν στη διδάσκουσα ως ύλη για τα επερχόμενα μαθήματα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Άλλοι διάλεξαν να φτιάξουν μια αφίσα παίζοντας με το σύνθημα «Η ποίηση μεγαλώνει γερά παιδιά». Με τη βοήθεια των εφέ της προβολής οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να διαφοροποιήσουν τη θέση των όρων της πρότασης εμφανίζοντάς τους με διαφορετική σειρά από αυτή που εμφανίζεται στην ακίνητη εικόνα.

Κάποια παιδιά προτίμησαν χρωματιστά χαρτόνια και μαρκαδόρους αντί των ψηφιακών εφαρμογών.

Γ' φάση διδασκαλίας: Παρουσιάσεις – Αξιολόγηση – Γενικές Παρατηρήσεις
10^η και 11^η διδακτική ώρα

Την πρώτη ώρα του δίωρου οι ομάδες παρουσίασαν τις εργασίες τους από τα φύλλα 2 και 3 με τη βοήθεια του διαδραστικού πίνακα και μέλους της ομάδας τους που επέλεξαν εσωτερικά. Ασκήθηκαν στην έκθεση ενώπιον των συμμαθητών τους και κυρίως στην παραγωγή λόγου με στόχο την υποστήριξη των επιλογών τους απαντώντας σε ελεύθερες ερωτήσεις των συμμαθητών τους. Στη συνέχεια διατύπωσαν ατομικά τη γνώμη τους γύρω από τη διαδικασία, τις δυσκολίες της, τα πλεονεκτήματά της, τα οφέλη και τη χρησιμότητά της. Τη χαρακτήρισαν ενδιαφέρουσα και «πιο ξεκούραστη» από το κλασικό μάθημα και εξέφρασαν την επιθυμία να επαναλάβουμε παρόμοια εγχειρήματα. Διατυπώθηκαν επίσης σκέψεις γύρω τον τρόπο διαμόρφωσης και εσωτερικής οργάνωσης των ομάδων και διερευνήθηκαν από τους ίδιους τους μαθητές διαφορετικοί τρόποι αντιμετώπισης της μαθησιακής διαδικασίας.

Η τελευταία ώρα είχε χαρακτήρα «πανηγυρικό» και έλαβε χώρα στη βιβλιοθήκη του σχολείου. Η διαδικασία λειτούργησε ως εμπεδωτική όσων «διδάχθηκαν» γύρω από την ευελιξία της γλώσσας και την οικονομία της καθώς και τη νοηματοδότηση κειμένων αλλά και ως αξιολογητική της ενεργητικής συμμετοχής των μαθητών στην παραγωγή της γνώσης. Γύρω από ένα μακρύ τραπέζι και περιτριγυρισμένοι από βιβλία, οι μαθητές/-τριες κλήθηκαν να διαμορφώσουν ελεύθερα δυάδες ή τριάδες εργασίας. Πάνω στο τραπέζι η διδάσκουσα διασκόρπισε στίχους και μεμονωμένες λέξεις, σπαράγματα ποιητικού λόγου διαφόρων ποιητών, και εξήγησε τη διαδικασία σύμφωνα με την οποία οι μαθητές/-τριες θα επέλεγαν από τους αραδιασμένους στίχους και θα τους συνέθεταν κάνοντας όποιες αλλαγές ή προσθήκες ήθελαν κάτω από έναν δικό τους, πρωτότυπο τίτλο. Μοιράστηκαν λευκές κόλλες χαρτί Α3 και οι μαθητές δημιούργησαν μεταξύ άλλων τα εξής:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

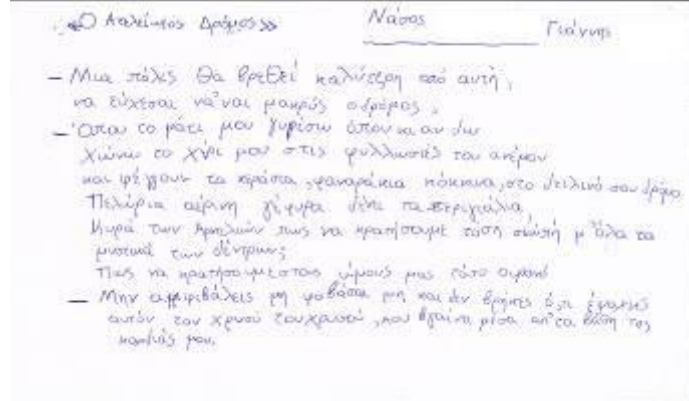
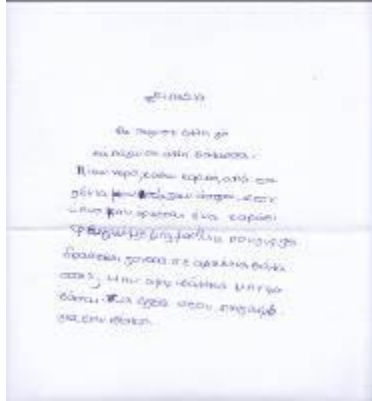

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Ο Ακαίματος Δράκονας Νάσος Γιάλγης

- Μια στάλις θα βρεθεί καλύτερη από αυτή, να είχεται να'ναι μακρής σφύρας.
- Όταν σε ρωτάει μου χυρίσω όταν και αν δω χώνω σε χύνε μου στις φυλλωσιές του ανέμου και φέρνουν τα κράστα, φαναράκια πόκινα, στο δειλινό σου ήλιο. Περίφρα αξίτη, ζήφυρα, δίνε τα σφεντάκια, Μηνά των Αρκάδων σου να κρατήσουμε τσάη σκιά ή όλα τα μυστικά των δέντρων. Πίεσε να κρατήσω μελοτόμο υμνούς μας τόσο σφανά.
- Μην απειρεθάζεις μη φοβάσαι μη και αν έρθεις έση έρωτες αυτόν τον χρυσό σουχρωσέ, που θραύει μέσα απ'τα έβρα της κοιλιάς σου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΣΑΣ ΑΡΕΣΟΥΝ ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ;

- ✚ Αν περιγράφατε τη συχνότητα της σχέσης σας με τα βιβλία, ποιο επίθετο από τα παρακάτω θα χρησιμοποιούσατε;

Μόνιμη, Περιστασιακή, Ανύπαρκτη, Καλοκαιρινή

- ✚ Με τι θα παρομοιάζατε ένα βιβλίο;
- ✚ Ανοίξτε το αρχείο «εικόνες φιλιαναγνωσίας» που θα βρείτε στον υπολογιστή σας. Ποια από αυτές θεωρείτε ότι περιγράφει καλύτερα τη σχέση σας με το βιβλίο; Αν καμία από τις δοσμένες δεν σας καλύπτει, αναζητήστε άλλες στο διαδίκτυο ή φτιάξτε εσείς μια.
- ✚ Σας αρέσει να διαβάζετε ιστορίες, να γράφετε ιστορίες ή να βλέπετε ιστορίες στο σινεμά;
- ✚ Παρακολουθήστε το video που θα βρείτε στο φάκελο σας με τίτλο «THE FANTASTIC FLYING BOOKS OF MR. LESSMORE». (Αν θέλετε μπορείτε να αναζητήσετε στο διαδίκτυο περισσότερα στοιχεία για τη βραβευμένη ταινία κινουμένων σχεδίων που σας προτείνουμε.)
Επικεντρώστε το ενδιαφέρον σας στον ήρωα. Πώς αλλάζει η ζωή του από τη στιγμή που μπαίνει στο σπίτι των «ιπτάμενων βιβλίων»; Συμπληρώστε με ρήματα: Ο ήρωας από τη στιγμή που μπαίνει στο σπίτι των βιβλίων
.....
- ✚ Παρακολουθήσατε μια ιστορία χωρίς λόγια, μια ιστορία όπου η αφήγηση έγινε αποκλειστικά μέσω της κινούμενης εικόνας η οποία συνοδεύτηκε από μουσική. Μπορείτε να την μεταφέρετε σε ένα αφηγηματικό κείμενο που θα γράψετε σε συνεργασία με τις άλλες ομάδες των συμμαθητών σας; Ξεκινήστε χωρίζοντας την ταινία σε τμήματα 2-3 λεπτών (δοκιμάστε ως εξής: 0-2.30', 2.30'-4.20', 4.20-7.40, 7.40-10.30, 10.30-13) και κάθε ομάδα σας αναλάβει να διηγηθεί το δικό της τμήμα. Στη συνέχεια θα συνδέσετε τις αφηγήσεις σας και θα έχετε μια αφηγηματική εκδοχή της ταινίας που παρακολουθήσατε.

- ✚ Και τώρα η δική σας εμπειρία από την ανάγνωση βιβλίων. Τι σας προσφέρει; Από τι σας απαλλάσσει; Σημειώστε σύντομα:
- ✚ Χρησιμοποιώντας τις απαντήσεις σας στις δύο παραπάνω ερωτήσεις με τη βοήθεια του wordle (<http://www.wordle.net/>) φτιάξτε ένα συννεφόλεξο με θέμα: Τα οφέλη της ανάγνωσης.
- ✚ Διαβάστε τα παρακάτω κείμενα και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Κείμενο 1

Μ' ένα βιβλίο (ακόμα) ξεχνιέμαι..

Η μυρωδιά του καινούριου βιβλίου, η ηδονή στο σκίσιμο των κολλημένων σελίδων, η επιλογή σελιδοδείκτη ή το τσάκισμα της σελίδας κάνουν το βιβλίο ίσως το πιο λατρεμένο αντικείμενο. Παρότι η τεχνολογία έχει παρεισφρήσει στον τρόπο που αγοράζουμε βιβλία -πολλοί τα παραγγέλνουν πλέον μέσω Ίντερνετ-, δεν έχει καταφέρει να αλλάξει την τελετουργία της ανάγνωσης. Πολλοί συγγραφείς, όπως ο Στίβεν Κινγκ, έχουν εκδώσει βιβλία σε ηλεκτρονική μορφή, ώστε να διαβάζονται μέσω Ίντερνετ. Αυτή η μόδα, όμως, δεν επικράτησε. Ένα βιβλίο που δεν κρατάς στα χέρια σου, που δε γέρνει στο στήθος σου, όταν σε παίρνει ο ύπνος με αυτό στην αγκαλιά, που δεν κουβαλάς στην παραλία ή στο λεωφορείο, ένα βιβλίο που δεν μπορείς να δανείσεις ή να μουτζουρώσεις, απλώς δεν είναι βιβλίο. Κατά έναν τρόπο δεν υπάρχει. Δεν μπορείς καν να το κλείσεις μετά το τέλος του και να το κρατήσεις λίγο ακόμα στα χέρια σου κοιτώντας το κενό για να συνειδητοποιήσεις ότι τελείωσε. Άλλωστε, το χάζι των βιβλίων στη βιβλιοθήκη σου είναι μια βόλτα στη ζωή σου.

περ. «ΒΗΜΑgazino», εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 2003

- Σύμφωνα με το Κείμενο 1 ποια είναι η αξία του κλασικού βιβλίου;

Κείμενο 2

Ηλεκτρονικό βιβλίο (ή ψηφιακό βιβλίο, αγγλικά: e-book) είναι ένα βιβλίο σε ψηφιακή μορφή που εκδίδεται με σκοπό την ανάγνωσή του σε ηλεκτρονικό

αναγνώστη, σε υπολογιστή ή άλλη ηλεκτρονική συσκευή. Παρόλο που μπορεί να διατίθεται και σε τυπωμένη έκδοση ή να συνιστά ψηφιοποίηση ενός ήδη τυπωμένου βιβλίου, το ηλεκτρονικό βιβλίο δεν προϋποθέτει αναγκαστικά και ένα αντίστοιχο τυπωμένο βιβλίο. Τα ηλεκτρονικά βιβλία σήμερα είναι στη μεγάλη τους πλειονότητα αρχεία ePUB, Portable Document Format (pdf) και Mobirocket. Διαβάζονται είτε με εξειδικευμένες συσκευές με οθόνες ηλεκτρονικού χαρτιού, τους ηλεκτρονικούς αναγνώστες, είτε σε υπολογιστές και κινητά τηλέφωνα.

Σήμερα οι βιβλιοθήκες τείνουν να αγοράζουν ηλεκτρονικά βιβλία διότι δίνεται η δυνατότητα να γίνει ανάγνωση από πολλούς χρήστες ταυτόχρονα και χωρίς να είναι απαραίτητη η φυσική τους παρουσία στη βιβλιοθήκη. Είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται για προϊόντα που έχουν εκδοθεί σε ηλεκτρονική μορφή ή σε διάφορα πολυμέσα, ειδικά αυτά τα προϊόντα οπτικών δίσκων όπως CD-ROM. Κάποια από τα μειονεκτήματα είναι ότι απαιτείται ειδική συσκευή ανάγνωσης όπως το BeBook και το Sony Reader για την χρήση τους και καταναλώνουν ηλεκτρική ενέργεια.

- Σύμφωνα με το Κείμενο 2 ποια είναι η αξία του ηλεκτρονικού βιβλίου;
- Και τα δύο παραπάνω κείμενα περιγράφουν. Σύμφωνα με τη θεωρία που έχετε διδαχθεί πώς θα χαρακτηρίζατε τον τύπο της περιγραφής (υποκειμενική ή αντικειμενική) σε κάθε κείμενο;
- Εσείς, προτιμάτε το ηλεκτρονικό ή το έντυπο βιβλίο όταν πρόκειται για την ψυχαγωγία σας; Περιγράψτε τις δικές σας αναγνωστικές συνήθειες και δικαιολογήστε τις επιλογές σας. Ξεκινήστε κάπως έτσι: Εμένα μ' αρέσει να διαβάζω .....(τρόπος, συνήθειες κλπ.)
- Διαβάστε και μια πρόταση από το μέλλον!!! Πώς σας φαίνεται;

Κείμενο 3

Ανάγνωση από το μέλλον

Ερευνητές του πανεπιστημίου MIT των ΗΠΑ δημιούργησαν το πρώτο βιβλίο που φοριέται και επιτρέπει στον αναγνώστη να νιώσει (κυριολεκτικά και όχι με τη φαντασία του) τις εμπειρίες των πρωταγωνιστών.

Αυτό το βιβλίο, που δημιούργησαν ερευνητές του πανεπιστημίου MIT των ΗΠΑ, δεν είναι σαν όλα τα άλλα, αλλά είναι βγαλμένο από τις σελίδες της επιστημονικής φαντασίας. «Φοριέται» στο σώμα του αναγνώστη και του επιτρέπει να νιώσει πάνω του στην κυριολεξία τα συναισθήματα των πρωταγωνιστών της πλοκής.

Ο αναγνώστης φοράει ένα ειδικό γυλέκο, που περιέχει ηλεκτρονικούς αισθητήρες και άλλα ηλεκτρονικά εξαρτήματα και το οποίο συνδέεται με ένα βιβλίο «επαυξημένης πραγματικότητας», που κρατά στα χέρια του. Καθώς εξελίσσεται η πλοκή του βιβλίου, αυτό -σε συνεργασία με το γυλέκο- δημιουργεί μια σειρά από τεχνητές εμπειρίες (περιοδικές αλλαγές στη θερμοκρασία, δονήσεις πάνω στο σώμα, πρόκληση φωτισμού και ήχων κ.α.), που μεταφέρουν στον αναγνώστη αισθήσεις σχετικές με αυτό που διαβάζει, έτσι ώστε να μπαίνει καλύτερα στο «κλίμα» του βιβλίου.

Οι αλλαγές αυτές δεν γίνονται με τυχαίο τρόπο, αλλά ποικίλουν ανάλογα με το περιεχόμενο της σελίδας που διαβάζει ο χρήστης-αναγνώστης. Το βιβλίο αλλάζει με τεχνητό τρόπο μέχρι και τον ρυθμό που χτυπά η καρδιά του αναγνώστη - την κατάλληλη στιγμή της συναισθηματικής κορύφωσης. Ακόμα, το συνδεδεμένο γυλέκο διαθέτει 150 λαμπάκια LED που αυξομειώνουν τον φωτισμό γύρω από τον αναγνώστη, καθώς και μικρούς αερόσακους που κατά καιρούς πιέζουν το σώμα του για να του δημιουργούν την αναγκαία ψυχοσωματική πίεση - όταν το απαιτεί το σενάριο.

Η τεχνική που ονομάζεται «αισθητηριακή φαντασία» (κατά το «επιστημονική φαντασία») αναπτύχθηκε από τους ερευνητές Φέλιξ Χάμπεκ, Αλέξης Χόουπ και Ζιλί Λεγκό του εργαστηρίου πολυμέσων του MIT, σύμφωνα με τις βρετανικές «Γκάρντιαν» και «Τέλεγραφ».

«Η αισθητηριακή φαντασία αφορά νέους τρόπους για να βιώνουμε και να δημιουργούμε ιστορίες», ανέφεραν οι ερευνητές και πρόσθεσαν ότι «παραδοσιακά η λογοτεχνία δημιουργεί και προκαλεί συναισθήματα και ενσυναίσθηση (=το να μπαίνεις στη θέση του ήρωα και να αντιλαμβάνεσαι τη θέση και τα αισθήματά του) μέσω των λέξεων και των εικόνων. Χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό διασυνδεδεμένων αισθητήρων και ενεργοποιητών, ο συγγραφέας της αισθητηριακής φαντασίας διαθέτει πλέον νέα μέσα για να μεταφέρει στους αναγνώστες την πλοκή, τη διάθεση και τα συναισθήματα, ενώ παράλληλα αφήνει πάντα χώρο στη φαντασία του αναγνώστη. Τα νέα εργαλεία μπορούν να αξιοποιηθούν κατάλληλα, ώστε να δημιουργήσουν μια εμπειρία αφήγησης

που θα απορροφά τελείως τον αναγνώστη και θα είναι προσαρμοσμένη στα μέτρα του».

Είναι πάντως αμφίβολο πώς θα «υποδεχτούν» συγγραφείς και αναγνώστες μια τέτοια τεχνολογία ανάγνωσης στο μέλλον. Αναμφίβολα, μερικοί δεν θα ενθουσιαστούν καθόλου με την «χειραγώγηση» της εμπειρίας ανάγνωσης. Άλλοι, πάλι, πιθανότατα θα εκτιμήσουν τον «εμπλουτισμό» του διαβάσματος -και της φαντασίας τους- μέσω των αισθήσεών τους.

Δραστηριότητες για το σπίτι:

- ✚ Ανοίξτε μια σελίδα στο wiki της τάξης σας <http://flyingclass14.pbworks.com>, φτιάξτε δύο στήλες μια υπέρ του κλασικού βιβλίου και μια υπέρ του ηλεκτρονικού βιβλίου και γράψτε ο καθένας από ένα επιχείρημα για την επιλογή σας.
- ✚ Διαλέξτε μια από τις παρακάτω δραστηριότητες και ανεβάστε τις παρουσιάσεις σας ανά ομάδα στο wiki της τάξης σας <http://flyingclass14.pbworks.com>
  - Αν θέλετε να διαβάσετε το βιβλίο: « Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου». Ανατρέξτε στην παρακάτω δ/νση: <http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip36/Default.html> Παρουσιάστε το ενδιαφέρον ή/και τα προβλήματα που εντοπίσατε σε αυτή την επαφή σας με το ψηφιοποιημένο βιβλίο.
  - Αν θέλετε να διαβάσετε το βιβλίο «Ο Μικρός Πρίγκιπας» σε pdf. Ανατρέξτε στη διεύθυνση http://1dim-agrin.ait.sch.gr/edidaskalia/pluginfile.php/96/mod_page/content/6/O_MIKROS_PRIGKIPAS_ebook_Downloaded_from_eBooks4Gr_eeks.gr.pdf. Δε χρειάζεται να διαβάσετε όλο το βιβλίο αρκεί να παρουσιάσετε το ενδιαφέρον ή/και τα προβλήματα που εντοπίσατε σε αυτή την επαφή σας με το ψηφιοποιημένο βιβλίο.
  - Για όσους μπορούν να διαβάσουν αγγλικά: Μεταβείτε στη διεύθυνση <http://www.mini-library.net/classics/ForrestGump/> ή/και <http://www.readbookonline.net/>. Παρουσιάστε τις ιστοσελίδες και

το ενδιαφέρον τους στους συμμαθητές σας. Ποιο πρόβλημα μπορείτε να επισημάνετε;

- Για όσους μπορούν να διαβάσουν αγγλικά: Επισκεφθείτε τις διευθύνσεις http://en.wikipedia.org/wiki/Google_Book_Search <http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Special%3ABookSource&isbn=019926144X> και ενημερώστε σχετικά τους συμμαθητές σας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Μα, ποιος παίζει με την ποίηση;

Συχνά η ποίηση αντιμετωπίζεται ως κάτι που δεν το αγγίζουμε, δεν το πλησιάζουμε, ως κάτι που μόνο οι μεγαλύτεροι και σοφότεροι είναι σε θέση να ερμηνεύσουν. Κι όμως, σήμερα θα αποδείξουμε ότι η ποίηση μεγαλώνει γερά παιδιά, για να παραφράσω μια διαφήμιση εταιρείας γάλακτος της δεκαετίας του '80. Α! και θυμηθείτε αυτή τη διαφήμιση ίσως να μας φανεί χρήσιμη στην προώθηση της ποιητικής μας συλλογής...

Έχετε μπροστά σας ένα φύλλο εργασίας πάνω στο οποίο θα δουλέψετε. Μέσα στο «Φάκελο μαθητή» θα βρείτε ακόμα ένα αρχείο word με το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου «Πρωινό άστρο», γραμμένο για τη γέννηση της μοναχοκόρης του Έρης. Στο αρχείο αυτό θα δημιουργήσετε το δικό σας πολυτροπικό κείμενο όπως προτείνεται παρακάτω! Αν χρειαστεί μπορείτε να δημιουργήσετε και άλλα αρχεία που θα σας προσφέρουν διαφορετικές δυνατότητες προκειμένου να ολοκληρώσετε τις εργασίες σας! Το αποτέλεσμα της δημιουργικής σας ανάγνωσης θα το αναρτήσετε στο wiki της τάξης σας.

- Ποιο είναι το κυρίαρχο συναίσθημα μετά την πρώτη ανάγνωση του ποιήματος; Βρείτε το χρώμα που το εκφράζει και χρησιμοποιήστε το ως φόντο στο ποίημα.
  - Ποιος μιλάει στο ποίημα και σε ποιον απευθύνεται;
- .....

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Εντοπίστε την επανάληψη με την οποία γίνεται φανερή η διάθεση του ποιητή για προσφορά και χρωματίστε την με ένα κατάλληλο χρώμα. Προσέξτε να διαβάζεται πάνω στο φόντο που διαλέξατε!
- Στο εκφραστικό σχήμα της επανάληψης περιλαμβάνονται δύο προτάσεις, μια κύρια και μια δευτερεύουσα. Το ρήμα της κύριας πρότασης είναι το ..... εκφέρεται σε ..... πρόσωπο και με την επανάληψή του δίνεται ..... και ..... στις επιθυμίες του ποιητή. Πρόκειται για τυπικό ρήμα που χρησιμοποιείται από τα παιδιά για να εξωτερικεύουν με επιτακτικό τρόπο τις ανάγκες τους, που συνεχώς αυξάνονται. Εδώ χρησιμοποιείται από τον ποιητή που πλησιάζει για μια στιγμή τον παιδικό κώδικα καθώς και ο ίδιος αισθάνεται να αλλάζουν οι επιθυμίες του. Αμέσως μετά αναλαμβάνει τον πατρικό του ρόλο: να σου ..... δηλαδή να σου ....., ..., ...
- Αλλάξτε τώρα το ποίημα χρησιμοποιώντας τις δικές σας λέξεις! Μπορείτε να συμβουλευτείτε και τη διεύθυνση <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A112/337/2299,8777/> όπου θα δείτε πώς μπορούμε να δουλεύουμε πάνω στις προτάσεις μας και να επιλέγουμε τις κατάλληλες κάθε φορά λέξεις. Σημειώστε τις αλλαγές που κάνατε με όποιον τρόπο θέλετε (αλλαγή στη γραμματοσειρά, το μέγεθος, τη γραμματοσειρά ή ό,τι άλλο σκεφτείτε) χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες του επεξεργαστή κειμένων.
- Ξαναδιαβάστε όλο το ποίημα και προσπαθήστε να το προσεγγίσετε με τις αισθήσεις σας:

Βλέπω (αντικείμενα και χρώματα):.....

Μυρίζω:.....

Αγγίζω: .....

Ακούω: .....

- Παρακολουθήστε την ψυχική περιπέτεια του ποιητή- πατέρα και συμπληρώστε με αφηρημένα ουσιαστικά:

Κοιμήσου κοριτσάκι μου. Εγώ θα μείνω ξάγρυπνος δίπλα σου γιατί

θέλω να σου προσφέρω .....

θέλω να διώξω .....

- Προχωρήσατε ήδη πολύ! Ερμηνεύσατε το ποίημα και μπορείτε τώρα να κάνετε κι άλλες αλλαγές. Μπορείτε να αλλάξετε τη σειρά των στίχων ή τη σειρά των λέξεων στο ποίημα. Άλλωστε η ελληνική γλώσσα έχει αυτή τη δυνατότητα, η σειρά των λέξεων μπορεί να αλλάζει στην πρόταση χωρίς να αλλάζει η λειτουργία τους. Συμβουλευτείτε τη διεύθυνση http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A112/337/2299_8776/. Μπορείτε ακόμα και να χρησιμοποιήσετε στίχους από άλλα ποιήματα του Ρίτσου που θα βρείτε στη διεύθυνση <http://www.bookbook.gr/e-δραστηριότητες-λέξεις-και-κείμενα/841-οι-στίχοι-των-ποιητών-συνομιλούν-μεταξύ-τους>.
- Ο υπότιτλος του Πρωινού Άστρου είναι «Μικρή εγκυκλοπαίδεια υποκοριστικών». Μπορείτε να δικαιολογήσετε τον υπότιτλο με στοιχεία - λέξεις από το ποίημα;
.....
- Γιατί νομίζετε ότι ο ποιητής χρησιμοποιεί υποκοριστικά στο ποίημά του;
.....
- Σημειώστε τους προσδιορισμούς που μαζί με το υποκοριστικό δημιουργούν τα αντίστοιχα ονοματικά σύνολα. Σε ποια κοινή θεματική ενότητα κινούνται οι λέξεις που σημειώσατε;
.....
- Παρατηρήστε τη σχέση των λέξεων μεταξύ τους. Αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα ή όχι;
.....
- Και τώρα αντικαταστήστε τα επίθετα με άλλα, του καθημερινού λεξιλογίου. Τι παρατηρείτε;
.....

- Είναι φανερό ότι ο ποιητής χρησιμοποιεί τις λέξεις ποιητικά, δημιουργώντας μια ..... πραγματικότητα που ταιριάζει με την ..... ματιά αλλά και με το όραμα του ποιητή για τον κόσμο. Για τη δημιουργία αυτής της πραγματικότητας που υπερβαίνει, ξεπερνά την ορατή πραγματικότητα χρησιμοποιείται το σχήμα λόγου της υπερρεαλιστικής ..... η οποία λειτουργεί μέσω του συνειρμού, της άλογης σχέσης των στοιχείων που την αποτελούν και συμβαδίζει με την παιδικότητα και τον αυθορμητισμό τόσο του παιδιού όσο και του ποιητή.
- Είστε εκδότες και πρόκειται να κυκλοφορήσετε ένα βιβλίο με ποίηση για παιδιά. Στο βιβλίο σας θα συμπεριλάβετε το Πρωινό Άστρο. Σε μια παρουσίαση για την προώθησή του πρόκειται να μιλήσετε σε γονείς και προκειμένου να υποστηρίξετε την επιλογή του ποιήματος αυτού για το βιβλίο σας, κρατάτε μερικές σημειώσεις:

«Το ποίημα είναι παιδικό όχι παιδιάστικο. Δεν απλοποιεί την πραγματικότητα, δεν αντιγράφει παιδικούς ήχους,

αλλά νιώθει τους παιδικούς φόβους: .....

συμμετέχει στις παιδικές επιθυμίες: .....

ακολουθεί τις παιδικές ανάγκες: .....

εικονογραφεί την απεραντοσύνη της παιδικής φαντασίας: .....

Σε κάποιες στιγμές παρολ' αυτά ο ποιητής ως ενήλικας αναγνωρίζει στο ποίημά του τις δυσκολίες της ζωής: .....και προτρέπει το παιδί να ..... για να ..... ενώ ο ίδιος ξαγρυπνά στο προσκεφάλι του. Έτσι ουσιαστικά ικανοποιεί κάθε αναγνώστη τόσο τον ..... όσο και το .....

ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Επιλέξτε σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας, όποια από τις παρακάτω εργασίες θέλετε:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Δοκιμάστε να κάνετε παρόμοιες ερμηνευτικές παρεμβάσεις και στους στίχους του «Μικρού Τρίγκιπα» που θα βρείτε στη διεύθυνση http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=9362. Διαβάστε δημιουργικά! Το αποτέλεσμα της δουλειάς σας παρουσιάστε το σε ένα ψηφιακό αρχείο που θα ανεβάσετε στο wiki της τάξης σας.
2. Στην διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=H4tgKnf50Wc> θα βρείς μελοποιημένο ολόκληρο το ποίημα «Τρωινό άστρο» από το Σάκη Τσιλίκη. Η συγκεκριμένη ηχογράφηση έγινε το 2009 με αφορμή τα εκατό χρόνια από τη γέννηση του Γιάννη Ρίτσου και συμμετέχουν σε αυτήν πολλοί σημαντικοί καλλιτέχνες με το τραγούδι ή την απαγγελία τους.

Την ίδια χρονιά ο Χρήστος Λεοντής μελοποιεί επίσης έξι ενότητες από το ίδιο ποίημα και γράφει γι' αυτό: «Είναι ίσως από τα τρυφερότερα ποιήματα που έχω διαβάσει. Είναι γραμμένο για την κόρη του, για ένα μωρό, κι από κει ο ποιητής περνάει την ιδεολογία του για έναν άνθρωπο που αντικρίζει πρώτη φορά τον κόσμο, έναν κόσμο όπως εκείνος τον είχε αντιληφθεί, έναν κόσμο που οραματιζόταν ο ίδιος. Μέσα από τη ματιά ενός πατέρα που τον έχει συνεπάρει η γέννηση του δικού του παιδιού και κάθε παιδιού. Γιατί το ποίημα ξεφεύγει από τη σχέση του πατέρα προς το νεογέννητό του και προχωρεί τα πράγματα πολύ πιο πέρα.»

Ακούγοντας τις μελοποιήσεις ή διαβάζοντας και άλλα τμήματα του έργου που υπάρχουν στον παγκόσμιο ιστό, σημείωσε κάποιους στίχους που σε συγκίνησαν ιδιαίτερα. Εικονογράφησέ τους δημιουργώντας ένα κολλάζ για να συνοδεύσεις τους αγαπημένους σου στίχους.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

Η Ποίηση μεγαλώνει γερά παιδιά!

Χτες βράδυ δεν κοιμήθηκαν καθόλου τα παιδιά. Είχανε κλείσει ένα σωρό τζιτζίκια στο κουτί των μολυβιών, και τα τζιτζίκια τραγουδούσαν κάτω απ' το προσκεφάλι τους ένα τραγούδι που το ξέραν τα παιδιά από πάντα και το ξεχνούσαν με τον ήλιο.

Από το «Όνειρο καλοκαιρινού μεσημεριού» του Γιάννη Ρίτσου

- Αναζητήστε στη διεύθυνση <http://www.bookbook.gr/βαλίτσες-της-ποίησης> ή στα σχολικά βιβλία νεοελληνικών κειμένων <http://dschool.edu.gr/> τέσσερα ποιήματα που σας αρέσουν (ένα κάθε μέλος της ομάδας) με σχετικό θέμα και φτιάξε τη δική σου συλλογή π.χ. Μυρίζω καλοκαίρι (ποιήματα για το καλοκαίρι) ή Μελαγχόλησα (ποιήματα νοσταλγικά ή μελαγχολικά). Φτιάξτε και ένα εξώφυλλο και είναι έτοιμη η ψηφιακή σας συλλογή.

Εναλλακτικά

- Στη διεύθυνση <http://www.bookbook.gr/βαλίτσες-της-ποίησης> συλλέξτε στίχους ποιητών και συνδυάστε τους σε μια αφίσα με σλόγκαν: Η ποίηση μεγαλώνει γερά παιδιά! Μπορείτε να διατυπώσετε το ίδιο σλόγκαν ώστε να δίνεται έμφαση στο αποτέλεσμα της πράξης; Δοκιμάστε διάφορες εκδοχές εικονογραφώντας τους στίχους σας και παρουσιάζοντας με διαφορετικούς τρόπους το σλόγκαν της αφίσας σας παραμένοντας στο ίδιο περίπου περιεχόμενο, την προτροπή στην ανάγνωση της ποίησης από την παιδική ηλικία.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στην εφαρμογή αξιοποιήθηκαν οι εκδοχές που η συντάκτρια του σεναρίου είχε προτείνει και το σενάριο εξελίχθηκε διαθεματικά ενσωματώνοντας στοιχεία από τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Σε αυτά τα πλαίσια και παραλλάσσοντας την [ΕΡΓΑΣΙΑ1](#) του φύλλου εργασίας 3, δόθηκαν, ενδεικτικά, στα παιδιά διευθύνσεις όπου θα μπορούσαν να διαβάσουν κάποια ποιήματα και ζητήθηκε να επιλέξουν από αυτά στίχους που τους συγκίνησαν. Αφού τους ομαδοποίησαν κάτω από ένα θέμα, παρουσίασαν τη δουλειά τους σε εφαρμογή παρουσίασης:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

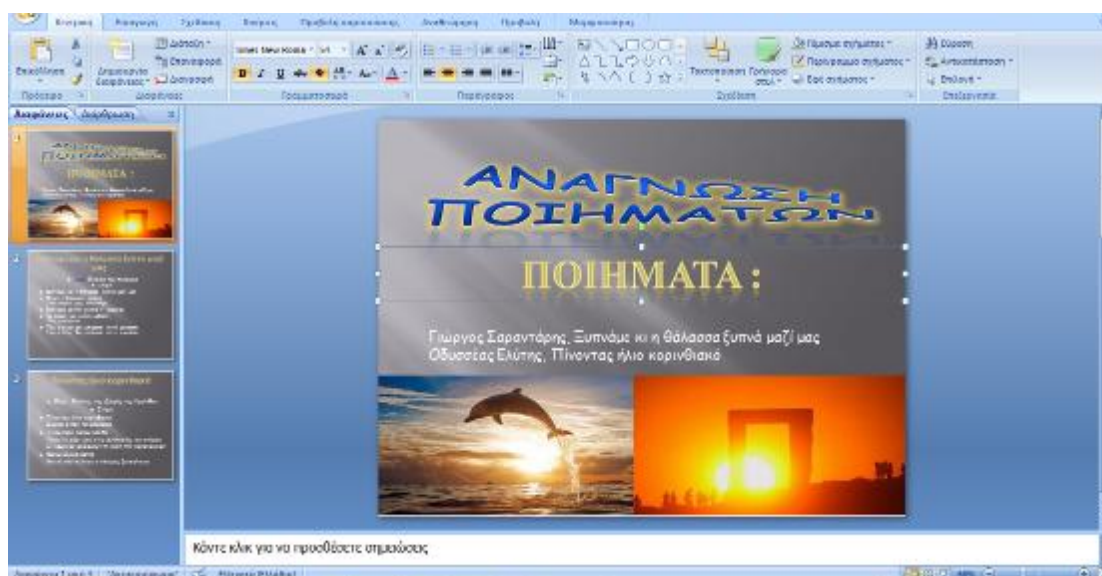
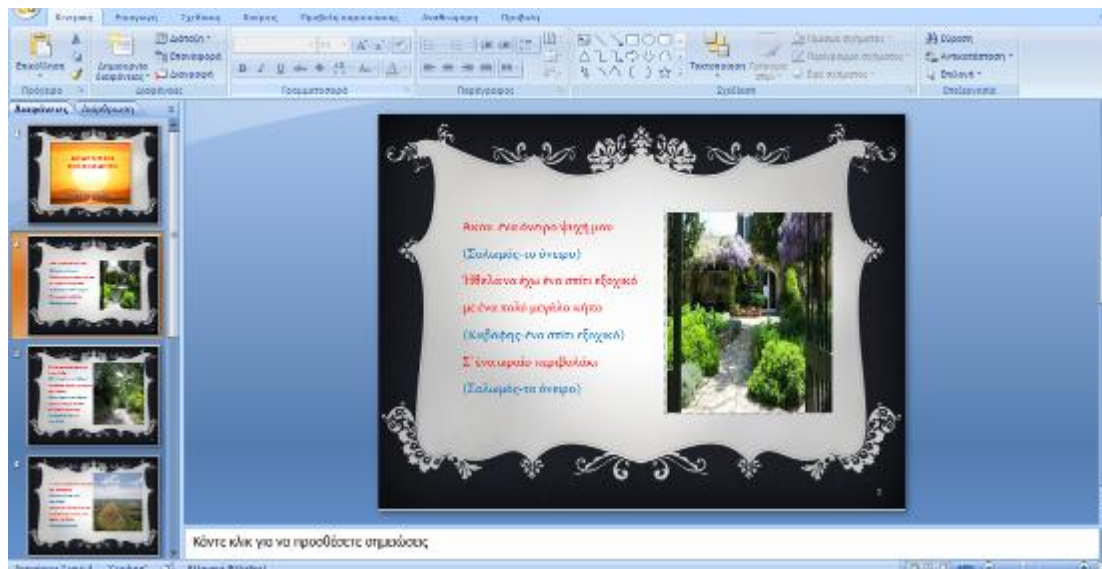

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Με δεδομένο ότι το τμήμα δεν είχε παρά μικρή εμπειρία στη συνεργατική διδασκαλία

με φύλλα εργασίας και απ' ότι φάνηκε μικρή επίσης – σε ποσοστό μαθητών – εξοικείωση στις ΤΠΕ, η εφαρμογή κρίνεται αρκετά ικανοποιητική. Χρειάστηκε περισσότερο χρόνο στην υλοποίησή της απ' ότι είχε εκτιμηθεί, όμως για τους μαθητές υπήρξε ενδιαφέρουσα και έθεσε όλους προ της ευθύνης της ενεργητικής συμμετοχής στη γνώση και στη διαμόρφωση των περιεχομένων της. Σημαντικό κρίνεται ότι οι μαθητές/-τριες κατόρθωσαν σταδιακά να εκδηλώσουν συμπεριφορές αυτονομησης στη μαθησιακή διαδικασία, γεγονός που ενισχύθηκε από τη χρήση των διαδικτυακών πλατφόρμας και πόρων. Παρόλ' αυτά έγιναν εμφανείς πολλές δυσκολίες στο μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών/-τριών σε ό,τι αφορά στη χρήση των απλών ψηφιακών εφαρμογών γραφείου, πράγμα που έκανε την εφαρμογή να εξελιχθεί με αργότερους ρυθμούς. Τέλος, επειδή αρχικά διαπιστώθηκε μια αμηχανία των μαθητών/-τριών απέναντι σε δραστηριότητες που απαιτούσαν από αυτούς μεγαλύτερη δημιουργικότητα, η διδάσκουσα προέβη σε διορθωτικές παρεμβάσεις στα φύλλα εργασίας και στη χρήση περισσότερου χρόνου, προκειμένου να δοθούν επιπλέον ερεθίσματα/παραδείγματα όπως μαθητικές εργασίες από το διαδίκτυο, παρουσιάσεις αναρτημένες στο youtube κλπ. Πάντως διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές σε ό,τι αφορά τα τελικά παραδοτέα τους προέβησαν στις διορθώσεις που υποδείχθηκαν από την ολομέλεια της τάξης ίσως με μεγαλύτερη προθυμία απ' ότι αν οι εργασίες τους ήταν στην τυπική γραπτή μορφή της εργασίας στο τετράδιο.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αντωνοπούλου, Σ. 2013. *Παραδείγματα διδακτικής αξιοποίησης ψηφιακών περιβαλλόντων στα πλαίσια των τριών αλληλένδετων κύκλων*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών της Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο (ΦΕΚ303B/13-3-2003).

<http://ebooks.edu.gr/new/classcoursespdf.php?classcode=DSGYM-A>

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο.* ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο](#)